

IJBEMP

BUSINESS
ECONOMICS
AND
MANAGEMENT
PERSPECTIVES

International Journal of Business, Economics and Management Perspectives

Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi

ISSN: 2458-8997

Yıl: 1, Sayı: 3, Haziran 2016, s. 41-53

Doç. Dr. Vedat BAL

vedat.bal@cbu.edu.tr

Celal Bayar Üniversitesi

Pınar HASSÜLÜN

pinarhassulun@gmail

**ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİĞİN DUNNING KRUGER SENDROMU İLE İLİŞKİSİ: CELAL
BAYAR ÜNİVERSİTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA**

ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİĞİN DUNNING KRUGER SENDROMU İLE İLİŞKİSİ: CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Öz

Öğrenilmiş çaresizlik, bireyin davranışlarıyla olumsuz bir sonucu kontrol edebileceği halde, bu sonucu kontrol etmek için gereken davranışları yapmaması ya da bu davranışları öğrenmede yetersiz kalmasıdır. Dunning Kruger Sendromu; yetkin olmayan insanların yaptıkları yanlış sonuçları anlayabilecekleri kapasiteye sahip olmadıklarıdır. Bu çalışmada Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mezun olduktan sonra iş bulma konusunda sahip oldukları özgüven faktörlerinin Dunning Kruger Sendromu ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Yüz yüze anket yönteminin uygulandığı araştırmaya 240 öğrenci dahil edilerek sonuçlar yüzde analizi, ki-kare, korelasyon ve regresyon analizi ile ölçülmüştür. Dunning Kruger Sendromunun üniversitede alınan eğitim ve akademik başarı notları arasındaki ilişki incelenmiştir. “Öğrencilerin kendilerini yeterli hissediyorum.” İfadelerine katılmadıkları belirlenmiş ise de; “Mesleğimde iyi olacağım” ifadesine katılımları yüksek bulunarak Dunning Kruger sendromu ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Öğrenilmiş çaresizlik, Dunning Kruger sendromu, Cahillik sendromu

LEARNED HELPLESSNESS IN A RELATIONSHIP WITH DUNNING KRUGER SYNDROME: CELAL BAYAR UNIVERSITY SENIOR STUDENTS ON AN APPLICATION

42

ABSTRACT

A negative result with learned helplessness, individual behavior, you can control this behavior does not need to check the result or is inadequate in learning those behaviors. Dunning Kruger Syndrome; non-qualified people do wrong is they don't have the capacity to understand the results. In this study, Celal Bayar University Faculty of Economics and Administrative Sciences and school of applied sciences senior students after graduation, they have confidence factors about finding Dunning Kruger Syndrome is intended to identify with. Face to face survey method has been applied to the study were included in results analysis of percent, 240 student Chi-square, correlation and regression analysis. Dunning Kruger received training at the University and academic success of the syndrome notes examined the relationship between. "Students feel themselves enough." Expressions did not engage is designated; "I'm going to be good at my job," the high participation of the Dunning Kruger syndrome has been found to be associated with.

Keywords: Learned Helplessness, Dunning Kruger syndrome, Ignorance Syndrome

1-GİRİŞ

Günümüzde artan belirsizlikler ve yaşanan hızlı değişimler, insanların hayatları üzerinde kontrolden yoksun oldukları izlemine yaşatmaktadır. İnsanların yaptıkları davranışları ile olayları kontrol edemeyeceği, çevresi üzerinde etkin olamayacağını düşünmesi, onlara amaçlarını sağlayabilmek için gereken davranışlarını sergilemelerini engellemekte, "öğrenilmiş çaresizlik" adı verilen sorunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Öğrenilmiş çaresizlik, insanların sadece olaylar karşısında değil aynı zamanda durumlar karşısında edilgen bir tavır sergilemelerine ve kendilerine ilişkin inançların da zayıflamaya neden olmaktadır (Tayfur, 2011: 1). Dunning Kruger sendromu ise; vasıfsız insanlar vardıkları yanlış sonuçları anlamayarak kendilerini vasıflı birer kişi olarak göstermeleridir (Dunning ve Kruger; 1999: 1121). Bu çalışmada Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinde gözlenen öğrenilmiş çaresizliğin Dunning-Kruger sendromu ile ilişkisi incelenmektedir.

2-KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ÇARESİZLİK

2.1.1. TANIMI

Çaresizlik; kişinin çevresinde yaşanan olayları kontrol edemediğinde oluşan negatif bir durumdur. Çaresizlik, kontrol edilemeyen olay ve olgulara karşı, bireyde oluşan davranışlardan biridir. Çaresizliğin oluşması da bireylerin davranışlarının elde ettiği sonuçlarının birbiri ile bağlantılı olup olmadığını fark etmesi ve bunların sonucunda, davranışsal bozukluklar sergilemesidir. Öğrenilmiş çaresizlik sergileyen birey, davranışsal, bilişsel ve duygusal boyutlarda olumsuz bir biçimde etkilenir. Davranışsal boyutta umutsuzluk, pasiflik, kaytarma gibi davranışlar sergilerken, bilişsel boyutta problemlerini çözememe, engellenme gibi davranışlar yer alırken duygusal boyutta da, depresiflik gözlenebilir (İnce, 2012: 10-11).

2.2. ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİK

Öğrenilmiş çaresizlik kavramının ilk çıkış noktası olarak Pennsylvania Üniversitesinde elektrik şoklarına maruz bırakılan köpeklere yapılan öğrenme araştırmalarına dayanmaktadır (Kılıç ve Oral, 2006: 76). Öğrenilmiş çaresizlik 1960'lı yılların sonlarında Seligman ve arkadaşlarının hayvanlar üzerinde yaptıkları çalışmalar sonucunda ortaya konmuş, 1970'li yıllarda insanlara yapılan deneyler sonucunda tüm canlılara yapılabilir bir olgu haline gelmiştir (akt. Tayfur, 2011: 8). Hovardaoğlu (1986: 3) öğrenilmiş çaresizliği; "bir organizmanın, davranışlarıyla olumsuz bir sonucu kontrol edebileceği halde bu sonucu kontrol etmek için gereken davranışları yapmaması ya da bu davranışları öğrenmede yetersiz kalması" şeklinde tanımlamıştır. Çaresizlik bir anlamda pes etme, vazgeçme şeklidir (Seligman, 2007: 18). Bu vazgeçiş, umutsuzluk ve özgüven eksikliğinin ardında insanların kendi içinde buldukları durumları değiştirebileceklerine karşın inançlarının olmamasıdır (Tayfur, 2011: 8). Seligman ve Maier (1967) çalışmalarında öğrenilmiş çaresizlik kavramının köpeklere verilen şoklar karşısında köpeklerin neden şoktan kaçmalarında başarısız olduğunu açıklamaktadır. Bu sonucu öğrenilmiş çaresizlik olarak adlandırılan Seligman köpeklerin aldıkları elektrik şokundan kaçamayan veya bunu engelleyemeyen köpeklerin kaçma veya kaçınma olasılığının mümkün olduğu durumlarda hareketsiz biçimde kalmalarıdır. Seligman ve Maier (1967) yapmış oldukları deneylerinde kaçma, çaresizlik ve kontrol grubu olarak üç grup köpek kullanarak bunlara iki farklı deneysel işlem uygulamıştır. Deneyin ilk basamağında kaçma ve çaresizlik grubunda bulunan köpeklere elektrik şoku verilmiştir. Tasarlanmış olan deney ortamında kaçma grubunda bulunan köpekler burunlarıyla düğmeye basma sonucunda şokun gelmesini engellemişler iken, çaresizlik grubunda bulunan köpekler elektrik şokundan hiçbir şekilde kurtulamamışlardır. Yapılan tekrarlar sonucunda kaçma grubunda bulunan köpekler düğmeye basarak elektrik şokundan kaçmaları arasındaki ilişkiyi keşfetmişler, burunlarıyla düğmeye basma sonucunda şoku durdurmayı öğrenmişlerdir. Kontrol grubunda bulunan köpekler deneyin ilk aşamasında yer almadıkları için şoka maruz kalmamışlardır (Seligman ve Maier, 1967). Deneyin ikinci aşamasında köpeklere kaçma-kaçınma eğitimi verilmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple kaçma grubu, çaresizlik grubu ve kontrol grubundan oluşan köpekler iki bölmeden oluşan deney kutusuna konulmuş ve köpeklere elektrik şokunun verileceğini belli eden bir ışık verilmiştir. Köpeklerin ışık-şok ilişkisini kurup, ışığın yandığı andan itibaren bir dakika içinde, ikinci bölmeye geçerek şoktan kurtulmalarının öğrenilmesi amaçlanmış olup köpeklerin şoktan kaçma durumunda aynı derecede başarıya sahip olmadıkları gözlemlenmiştir. Deneyin ilk aşamasında düğmeye basarak şoka maruz kalmaktan kurtulabilen kaçma grubunda bulunan köpekler ile hiç şoka maruz kalmamış kontrol grubunda bulunan köpekler, şoka maruz kalmamak için ikinci bölmeye geçmeleri gerektiğini kısa sürede öğrenmişlerdir. İlk aşamada şoktan kaçamayan çaresizlik grubunda bulunan köpekler, deneyin ikinci aşamasında başarısızlığa uğramışlardır. Köpekler doğru hareketi yaptıklarında şoktan kurtulmaları mümkün iken hiçbir tepki vermeden şokun geçmesini bekleyerek pasif davranışlarda bulunmuşlardır (Seligman, 1967). Tüm canlıların kendilerine zarar verebilecek olan acıdan kaçınma güdüsünde bazı köpeklerin elektrik şokundan kaçmadan farklı davranış sergilemeleri oldukça şaşırtıcı bulunmuştur. Seligman ve Maier (1967) çaresizlik grubunda bulunan köpeklerin bu pasif tavırlarının onların deneyin ilk aşamasına katıldıklarındaki sergiledikleri davranışlarıyla bu davranışlarının sonuçları arasında herhangi bir bağlantının olmadığını öğrenmeleri ile açıklamıştır. Seligman ve Maier (1967) köpeklere yapmış oldukları deneylere benzer deneyleri fareler, tavuklar, kediler ve tavuklar üzerinde de yaparak benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Örneğin; farelere yapmış oldukları deneylerde kaçma eyleminin mümkün olmadığı silindirin içinde fareleri yüzmek zorunda bırakmışlar ve ilk olarak yüzmeye çalışan fareler, daha sonra yüzmeye eyleminden vazgeçerek, sadece suyun üzerinde kalacakları davranışlar sergilemişlerdir. Araştırmacıların farelerde gözlemlenmiş olduğu bu tutumlara *davranışsal umutsuzluk* (Portsolts ve ark., 1977) ifadesini

kullanmış, farelerin kaçmak için sergiledikleri davranışları bırakarak inançlarını kaybetmeleri davranışsal umutsuzluk etkeninin oluşmasına ana neden olduğunu belirtmiştir. Öğrenilmiş çaresizliği anlamak için yapılan bütün deneylerin sonuçlarında davranışçı psikologlar farklı yorumlarda bulunmuş ve hayvanlar üzerinde yapılan bu deneylerin öğrenilmiş çaresizlik etmeninin insanlar üzerinde de etkili olup olmadığı konusunda tartışılmasını sağlamıştır (Tayfur, 2011: 12).

2.2.1. İNSANLAR ÜZERİNDE YAPILAN DENEYLER

İnsanlar üzerinde yapmış oldukları öğrenilmiş çaresizlik deneyleri, hayvanlar için yapılan deneylerle benzerlikler taşımaktadır. İnsanların sergiledikleri davranışlarla istemedikleri bir durumu engelleyememişlerdir. Daha sonra insanların buldukları durumdan kurtulabilmeleri için bir davranış sergileyip sergilemeyecekleri konusunda karar vermeleri istenmiş, verecekleri kararlar kişilerin çaresizliği öğrenip öğrenemediklerini tespit etmiştir. Fosco ve Geer (1971), Seligman ve Maier'in (1967) köpekler üzerinde yapmış oldukları deneylerin öğrenilmiş çaresizlik kuramının insanlar üzerinde de geçerli olup olmadığını görmek için test etmeye başlamışlardır. Katılımcıları dört ayrı gruba ayırarak; birinci grupta bulunan katılımcılara çözebilecekleri problemleri verirken, diğer gruplarda bulunan katılımcılara hem çözebilecekleri hem de çözemeyecekleri problemler verilmiştir. Deney süresinde ikinci grupta bulunanlara üç, üçüncü grupta bulunanlara altı, dördüncü grupta bulunanlara ise dokuz tane çözülemeyen problem verilmiştir. Katılımcılara her yanlış cevapları için şok verilmiş, bu şok cezasının katılımcılar üzerinde sebep olup olmayacağı gözlemlenmiştir. Deneyin sonunda çözülemeyen problemlerle daha çok uğraşan dördüncü gruptakiler, çözülebilen problemlerde sonuç bulmada diğer gruplara göre daha başarısız oldukları gözlemlenmiştir. Bu deneyde kişilerin çözülemeyen sorular ile uğraşmasının performans düşüklüğüne yol açacağı belirlenmiştir. Yapılan bu deneyde, insanların sergilemiş oldukları çabalarının şoku önlemede yeterli olmadığını görülmesi mi yoksa problemi çözememenin vermiş olduğu sıkıntının mı performansı etkilediği açıkça belli değildir. Bu deneyde yaşanan başarısızlık insanların kontrol edemediği olaylar içindeki çaresizlikle değil de kişilerin problemleri çözebileceklerine inanmış olmalarına rağmen çözememeleriyle yaşadıkları hayal kırıklığı ile de açıklanabilir. İnsanların yapısının hayvanların yapısından daha karmaşık olması yapılan bu çalışmaya da bir sürü eleştiriler getirmiştir. Bu eleştirileri bertaraf etmek isteyen araştırmacılar farklı deneyler hazırlamış ve elde ettikleri neticeler doğrultusunda Seligman ve arkadaşlarının öğrenilmiş çaresizlik için yapılan modellerin değiştirmelerini sağlamışlardır (Abramson ve ark., 1978).

2.3. ÖĞRENİLMİŞ ÇARESİZLİK ETKİLERİ

Öğrenilmiş çaresizlik yapılan davranış ile oluşan sonuç arasında bağlantı olmadığının öngörülmesi ile oluşmaktadır. Öğrenilmiş çaresizliği oluşturan kaynakları dış etkenler ve bireyin kendisinden kaynaklanan etkenler şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Yapılmış olan deneylerin sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre öğrenilmiş çaresizliğe daha duyarlı oldukları belirlenmiştir (Gül ve Oktay, 2009: 424). Yapılan araştırmalarda erkeklerin depresyon konusunda kadınlara göre daha dayanıklı olduklarına şeklinde çıkarılan sonuçlar ile paralellik gösteren bu durum, bayan öğrencilerin erkek öğrencilerine göre iş hayatında oluşabilecek olumsuzluklara karşı daha dayanaksız olabileceklerine işaret etmektedir. Öğrenilmiş çaresizliğin gençler üzerine yapılan bir çalışmanın bulgularına göre, olumsuz durumla karşılaşan bayanların, erkeklere göre çok fazla çaresizlik belirtileri gösterdikleri ve yaşanan olumsuz durumlara yönelik genel, içsel ve kalıcı nedensel açıklamalarda bulunulmuştur. Kadınların cinsiyetlerinin ve cinsiyet rollerinin bu durumu oluşturulduğu ifade edilmiştir (Kümbül, 2002: 134-135). Öğrenilmiş çaresizliğin etkilerinden biri de özgüven eksikliğidir. Gençlerde meydana gelen özgüven faktörü çocuklukta ana-baba tutumları, öğretmen tutumları, geniş çevre üzerinde yoğunlaşmaktadır. Eğer anne-baba çocuklarının meydana getirdiği fikirleri desteklemez, başarı gösterdiği konuları görmezden gelir, yaptıkları her işte çocuklarını eleştirirlerse çocuklar kendi gücünün farkına varamayacak ve yetişkin birer genç olduklarında seçim konusunda zorluk çekerek başkalarının kendisi için karar vermesine açık hale gelerek öğrenilmiş çaresizlik davranışı sergileyeceklerdir (Erdoğan, 2006: 98-99).

2.4. DUNNING-KRUGER SENDROMU

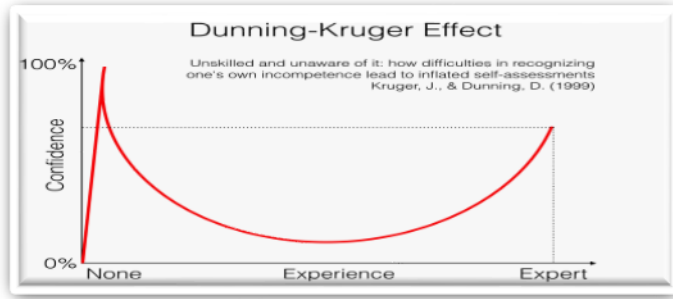
Dunning-Kruger etkisi 1999 yılında Cornell Üniversitesi'nde psikolog alanında çalışan Justin Kruger ve David Dunning tarafından, kendilerini yeterli ve yetersiz olarak gören kişilerin olaylara bakış açılarını, olayları yorumlamalarını ve bunları nasıl algıladıklarını inceleyen bu çalışma, 2000 yıllarında kendilerine psikoloji alanında Nobel ödülü kazandırmıştır (yetenekyönetimi). "Dunning ve Kruger, metin çözme, araç kullanma, tenis oynama

gibi konularda yaptıkları araştırmalarını Cornell Üniversitesi'ndeki öğrenciler arasında bir test yaparak sürdürmüş. Öğrencilere normal bir test sınavı yapmışlar ve her öğrenciye sorulan klasik soruyu sormuşlar: 'Sınav nasıl geçti?' (Naish, 2014: 6)." Alınan cevaplar ise çok şaşırtıcı olmuş. Soruların %10'una dahi cevap veremeyen öğrencilerin kendilerine güvenleri çok iyi iken, testin %60'ına doğru cevap verdiklerini düşünmüşler *hatta iyi günlerinde olmaları* halinde %70 başarıya ulaşabileceklerini söylemişlerdir. Testin %90'ına doğru cevap veren öğrencilerin ise; soruların %70'ine doğru cevap verdiklerini düşünmüşlerdir (Kavak, 2013).

Yapılan araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular şöyledir:

- Nitelsiz insanlar, ne ölçüde nitelsiz olduklarını fark edemezler.
- Nitelsiz insanlar, niteliklerini abartma eğilimindedirler.
- Nitelsiz insanlar, gerçekten nitelikli insanların niteliklerini görüp anlamaktan acizdirler.
- Eğer nitelikleri, belli bir eğitimle arttırılırsa, aynı nitelsiz insanlar, nitelsizliklerinin farkına varmaya başlarlar (Naish, 2014: 6).

Şekil 1: Dunning-Kruger Etkisi

(Kruger ve Dunning, 1999)

Şekil 1.'de alandaki bilgi ve deneyimi hiç bulunmayan kişilerin güven seviyeleri %100'e yakın olduğu görülürken, bilgi ve deneyim seviyesi artan kişilerin kendilerine güven seviyelerinin giderek azaldığı görülmektedir. Bilgi seviyesi uzmanlık düzeyine ulaştığı noktada güven seviyesi de yükselir ancak %100 olamaz.

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, araştırmada kullanılacak veri toplama araçları, kullanılacak istatistiksel yöntemler ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeline dayanan bir yordama çalışmasıdır. Betimsel araştırmalar olanı olduğu biçimde saptamaya yöneliktir. Eğitim alanındaki araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan tarama çalışmalarıdır. Araştırmacılar değişkenler arası ilişkileri araştırarak olguyu daha iyi anlayabilmektedir. İlişkileri ve bağlantıları inceleyen araştırma, çoğunlukla ilişkisel araştırma olarak adlandırılır.

3.2.EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Manisa ili Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır (800 Öğrenci). Araştırma kapsamında 400 anket formu öğrencilere ulaştırılmış ancak 240 anketin geri dönüşü gerçekleştirilmiştir.

3.3.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu bölümde araştırmada kullanılan veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmada veri toplama amacıyla İbrahim İnce'nin (İnce, 2012) "İş Yaşamında Kadın ve Erkek Çalışanların Öğrenilmiş Çaresizlik Açısından Karşılaştırılması; Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği" çalışmasında kullanılan anketten esinlenilmiş ve "Öğrenci Memnuniyet Anketi" kullanılmıştır.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmayla ilgili veri toplama araçları uygulandıktan sonra, her bir veri araştırmacı tarafından kontrol edilerek bilgisayar ortamına aktarılmış ve elde edilen verilerin istatistiksel analizleri için SPSS paket programının 18.0 versiyonu kullanılmıştır. Analizlerin yorumlanmasın yüzde frekans analizi, korelasyon analizi, regresyon analizi ve ki-kare analiz kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 1: Demografik Bilgiler

Cinsiyet	N	%	İkinci yabancı dil	N	%
Erkek	93	38,8	Evet	0	0
Kadın	147	61,3	Hayır	240	100
Üniversiteye Giriş Puanı	N	%	Genel Ortalama	N	%
200-300 arası	74	30,8	2 ve altı	7	2,9
300-400 arası	166	69,2	2-3 arası	181	75,4
			3 ve üzeri	52	21,7
Ailenin Gelir Durumu	N	%	Aile Reisinin Mesleği	N	%
500-1000 TL arası	18	7,5	Kendi işi	66	27,5
1000-1500 TL arası	50	20,8	Kamu sektörü	26	10,8
1500-2000 TL arası	65	27,1	Özel Sektör	44	18,3
2000-2500 TL arası	36	15	Emekli	104	43,3
2500 TL ve üzeri	71	29,6			

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların demografik bilgileri **Tablo 1.**'de verilmiştir. Ankete 93 (%38,8) erkek, 147 (%61,3) kadın olmak üzere toplam 240 kişi katılmıştır. Katılımcıların yarısından fazlasının (%69,2) üniversiteye giriş puanı 300-400 arasında, %30,8'i ise 200-300 puan arasında üniversitede öğrenim görmeye başladığı belirlenmiştir. Öğrencilerin genel ortalamaları bakımından ise daha çok 2-3 arasında (%75,4) oldukları görülmüştür. Katılımcıların tamamının (%100) ikinci bir yabancı dil öğrenimi almadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin aileleri ile ilgili bilgilerde %44,6'nın gelir durumu 2000 TL ve üzeri, %47,9'unun gelir durumunun 1000-2000 TL olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların aile reisinin mesleğinin yarıya yakını (%43,3) emekli, %27,5'nin kendi işini yaptığı belirlenmiştir.

Tablo 2: Eğitime İlişkin Görüşler

Tabloda gösterilen rakamlardan 1:Tamamen Katılıyorum, 2:Katılıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılmıyorum, 5:Tamamen Katılmıyorum olarak belirlenmiştir.

Önermeler	1	2	3	4	5	Ortalama	Standart Sapma
Üniversitemde yeterli sayıda konferans ve seminerler yapılıyor.	15,8	25,8	35,4	15,4	7,5	2,72	1,13
Staj eğitimi almanın iş bulmada kolaylık sağlayacağına inanıyorum.	30	25	20,8	13,8	10,4	2,49	1,32
Üniversitede aldığım İngilizce eğitiminin yeterli olduğunu düşünüyorum.	14,2	6,3	16,3	12,9	50,4	3,79	1,46
Seminer ve konferansların faydalı olduğuna inanıyorum.	12,1	27,5	37,9	15	7,5	2,78	1,07
Üniversitemde almış olduğum girişimcilik dersinin kendi işimi kurmamda yeterli olacağını düşünüyorum.	14,6	19,2	35,8	18,3	12,1	2,94	1,20
Temel bilgisayar bilgilerimin (windows office) yeterli olduğunu düşünüyorum.	15,4	20,4	30	20	14,2	2,97	1,26
Üniversitede aldığım bilişim teknolojileri dersinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	9,2	15,8	30,4	24,6	20	3,30	1,21

Üniversitede dışında ekstradan İngilizce kursuna gitmenin faydalı olduğunu inanıyorum.	41,3	21,3	13,3	10,4	13,8	2,34	1,44
Okulda almış olduğum eğitimin iş bulmam için yeterli olduğunu düşünüyorum.	9,6	24,2	35	18,3	12,9	3	1,15
Alanımla alakalı mesleki bilgisayar programlarını yeterli derece biliyorum.	11,7	20,4	32,5	22,9	12,5	3,04	1,18

Tablo 2.'de üniversite son sınıf öğrencilerinin eğitime ilişkin görüşlerine yönelik yapılan önermelere öğrencilerin hangi oranda katıldıkları görülmektedir. "Üniversitemde yeterli sayıda konferans ve seminerler yapılıyor." önermesine %41,6 oranında katıldıkları görülmektedir. Öğrenciler seminer ve konferansların kendi alanlarında uzmanlık derecelerini arttıracaklarını ve kendilerine değer katmada yardımcı olabileceklerini düşündükleri gibi kendileri gibi aynı alanda okuyan binlerce kişinin önüne geçmek için iyi bir fırsat niteliği olduğu düşüncesindedir. Katılımcıların yarısının (%55) "Staj eğitimi almanın iş bulmada kolaylık sağlayacağına inanıyorum." düşüncesindedir. Öğrenciler çalışma yaşamı ile ilgili pratik yaparak iş hayatı için kişisel bilgi ve yeteneklerini geliştirerek mezun oldukları zaman kendilerini yetersiz hissetmemektedirler. Katılımcıların büyük bir kısmı (%63,3) "Üniversitede aldığım İngilizce eğitiminin yeterli olduğunu düşünmüyorum." görüşündedir. Yazar Güven Sak'ında (radikal) dediği gibi "öğretim hayatımız boyunca alınan yaklaşık 1000 saati bulan İngilizce dersinin yeterli olmadığını bununla yüksek öğretim İngilizce eğitiminin yenilenmesini ya da yüksek öğretim İngilizce eğitiminin gözden geçirilmesi gerektiği", öğretmenlerin İngilizcenin sadece gramer öğretmekten ibaret olmadığı kanısı ortaya çıkmıştır. "Seminer ve konferansların faydalı olduğuna inanıyorum." önermesine %39,6 oranında katıldıkları görülmektedir. Yukarıda seminer ve konferansların sayıları ile ilgili verilen önermeye göre; seminerlerin faydalı oldukları kanısına varılmıştır. "Üniversitede almış olduğum girişimcilik dersinin kendi işimi kurmamda yeterli olacağını düşünüyorum." önermesine %35,8 oranında kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. "Temel bilgisayar bilgilerimin (windows office) yeterli olduğunu düşünüyorum." önerisine %35,8 oranında katıldıkları belirlenmiştir. Gelişen teknolojiler ve globalleşen dünyada her şeyin bilgisayar ortamında yapıldığı bu zamanda verilen eğitim kalitesinin biraz daha artırılarak daha yüksek katılımlara ulaşması kanısına varılmıştır. "Üniversitede aldığım bilişim teknolojileri dersinin yeterli olduğunu düşünüyorum." önerisine %44,6 oranında katılmadıkları görülmektedir. Üniversitede verilen bilişim teknolojilerin yetersizliği iş hayatında bir eksik olarak ortaya çıkacağı kanısına varılmıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı (%62,6) üniversite dışında ekstradan İngilizce kursuna gitmenin faydalı olduğu düşüncesindedirler. Üniversitede verilen İngilizce eğitiminin yetersizliği öğrencilerin İngilizcelerini geliştirebilmeleri için tekrar kursa gitmelerini bunun hem zaman açısından bir kayıp hem de artı bir masraf olarak görüldüğü kanısı ortaya çıkmıştır. Katılımcılar "Okulda almış olduğum eğitimin iş bulmam için yeterli olduğunu düşünüyorum." önermesine %35 oranında kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. "Alanımla alakalı mesleki bilgisayar programlarını yeterli derecede biliyorum." önermesine %32,5 oranında kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3: Geleceğe İlişkin Görüşler

Tabloda gösterilen rakamlardan 1:Tamamen Katılıyorum, 2:Katılıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılmıyorum, 5:Tamamen Katılmıyorum olarak belirlenmiştir.

Önermeler	1	2	3	4	5	Ortalama	Standart Sapma
Mesleğimde iyi olacağımı düşünüyorum.	34,6	30,4	20,4	8,3	6,3	2,21	1,18
İleride işimde çok başarılı olacağıma inanıyorum.	35,4	25,8	21,7	9,2	7,9	2,28	1,25
Kendimi alanımla ilgili yeterli hissediyorum.	14,2	22,9	31,7	23,8	7,5	2,87	1,15
Okulu bitince iş bulacağıma inanıyorum.	16,3	25,4	31,3	15,8	11,3	2,80	1,21

Tablo 3.'de üniversite son sınıf öğrencilerinin geleceğe ilişkin görüşlerine yönelik yapılan önermelere öğrencilerin hangi oranda katıldıkları görülmektedir. "Mesleğimde iyi olacağımı düşünüyorum." önermesine %65 oranında katıldıkları görülmektedir. "İleride işimde çok başarılı olacağıma inanıyorum." önermesine %62,2 oranında katıldıkları belirlenmiştir. **Tablo 2.**'de verilen eğitime ilişkin görüşlerin düşük yüzdelerde olup, geleceğe ilişkin bu iki önermenin katılımının yüksek olması katılımcıların paralellik gösterdiğini belirtmiştir. Alınan eğitimlerin yetersiz olacağını belirtmiş olsalar da katılımcıların çoğunun ileride başarısız olacaklarını nitelemek istemedikleri kanısı ortaya çıkmıştır. "Kendimi alanımla ilgili yeterli hissediyorum." önermesine %37,1 oranında katılım

olduğu belirlenmiştir. "Okulu bitirince iş bulacağıma inanıyorum." önermesine %47,1 oranında katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu iki önermeye düşük oranda katılmış oldukları belirlenmiş olsa da bu iki oranın azlığının alınan eğitimin azlığı, okulda verilen İngilizce eğitiminin yetersizliği, bilişim teknolojileri vb. durumların yetersizliğinden ortaya çıktığı kanısına varılmıştır.

Tablo 4: İşe İlişkin Görüşler

Tabloda gösterilen rakamlardan 1:Tamamen Katılıyorum, 2:Katılıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılmıyorum, 5:Tamamen Katılmıyorum olarak belirlenmiştir.

Önermeler	1	2	3	4	5	Ortalama	Standart Sapma
İş başvurularında cinsiyet faktörüne önem verildiğini düşünüyorum.	25	25	24,6	17,1	8,3	2,58	1,26
Mezun olduktan sonra özel sektörde çalışmak istiyorum.	21,7	16,7	32,1	17,1	12,5	2,82	1,29
Özel sektörde iş bulmanın zor olduğuna inanıyorum.	22,1	24,2	29,2	15,4	9,2	2,65	1,23
Mezun olduktan sonra kamu sektöründe çalışmak istiyorum.	29,2	19,6	27,5	11,7	12,1	2,57	1,33
KPSS ile kamuya girmenin zor olduğunu düşünüyorum.	37,1	23,8	18,3	11,7	9,2	2,32	1,32
Özel sektörde iş bulmak zor olduğu için KPSS kursuna gitmek zorundayım.	20,4	17,9	31,7	18,8	11,3	2,82	1,26

Tablo 4.'de üniversite son sınıf öğrencilerinin işe ilişkin görüşlerine yönelik yapılan önermelere öğrencilerin hangi oranda katıldıkları görülmektedir. "İş başvurularında cinsiyet faktörüne önem verildiğini düşünüyorum." önerisine %50 oranında katıldıkları belirlenmiştir. İş mülakatlarında firmaların kadın adaylara daha farklı sorular sorarak evlendikten sonra çocuk sahibi olup işten ayrılacağı/ara vereceği veya çocukları için daha fazla izin kullanacağı düşüncesine sahip olması nedeniyle iş başvurularında cinsiyet faktörüne önem verildiği kanısı ortaya çıkmış. Ortaya çıkan bu kanıların cam tavan gibi sendromların oluşmasına süreç hazırladığı düşüncesine varılmıştır. "Mezun olduktan sonra özel sektörde çalışmak istiyorum." önermesine %38,4 oranında katıldıkları belirlenmiştir. "Özel sektörde iş bulmanın zor olduğuna inanıyorum." %46,3 oranında katıldıkları görülmektedir. "Mezun olduktan sonra kamu sektöründe çalışmak istiyorum." %48,8 oranında katılmışlardır. Katılımcılar %60,9 oranında "KPSS ile kamuya girmenin zor olduğunu düşünüyorum." görüşündedir. Her yıl yapılan sınavların zorluğunun artması, atanmak için istenen puanın fazlalığı, açılan kadroların azlığı vb. sebepler öğrencilerin böyle düşünmesine neden olmaktadır. "Özel sektörde iş bulmak zor olduğu için KPSS kursuna gitmek zorundayım." %38,3 oranında katılım göstermişlerdir. Özel sektörde iş bulmanın zor olduğunu düşünen katılımcıların büyük bir kısmının KPSS kursuna gitmek zorunda oldukları kanısına varılmıştır.

Tablo 5: Aile reisinin mesleği açısından önermelere katılımlar

Tabloda gösterilen rakamlardan 1:Tamamen Katılıyorum, 2:Katılıyorum, 3:Kararsızım, 4:Katılmıyorum, 5:Tamamen Katılmıyorum olarak belirlenmiştir.

Üniversitede alınan girişimcilik dersinin kendi işini kurmada aile reisinin meslek faktörü oluşturmaktadır.	1	2	3	4	5	Ki-Kare (χ^2)
Aile reisinin mesleği						0,740 p<0,05
Kendi işi	13	13	18	13	9	66

Kamu sektörü	5	4	10	5	2	26
Özel Sektör	8	8	14	9	5	44
Emekli	9	21	44	17	13	104

Tablo 5.'de üniversite son sınıf öğrencilerinin aile reisinin mesleği ile önermelere katılım düzeyleri arasındaki bağlantı irdelenmiştir. **Tablo 2.**'de “Üniversitede almış olduğum girişimcilik dersinin kendi işimi kurmamda yeterli olacağını düşünüyorum.” önermesine %35,8 oranında kararsız oldukları belirlenmiş olsa da kendi işine sahip olan aile reislerinin girişimcilik dersi alan çocukları için olumlu bir örnek olduğu belirlenerek önerme istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo 6: Öğrenci Memnuniyeti İle İlgili İfadelere İlişkin Ortalamalar

	İfadeler	n	Ortalama	Standart Sapma	Genel Ortalama
Öğretim Elemanları	Öğretim elemanları kendi alanlarında yeterli bilgiye sahiptir/alanına hakimdir.	240	1,20	,40	Ort=1,29 Std S.=0.44
	Öğretim elemanları derslerine iyi hazırlanmaktadır.	240	1,24	,43	
	Öğretim elemanları sınıfta görüş ve düşüncelerimizi söylememiz için bize olanak tanımaktadır.	240	1,23	,42	
	Öğretim elemanları konularındaki yenilikleri takip etmektedir.	240	1,29	,45	
	Öğretim elemanları derslerine zamanında gelmektedir.	240	1,30	,46	
	Öğretim elemanları ders saatlerini etkin olarak kullanmaktadırlar.	240	1,30	,46	
	Öğretim elemanları derslerde ders içi durumlarımız hakkında bilgi vermektedir.	240	1,38	,48	
	Öğretim elemanları yararlanabileceğimiz ders kitapları hakkında bizi bilgilendirmektedir.	240	1,24	,42	
	Öğretim elemanlarının bizlerle iletişimi iyidir.	240	1,30	,46	
Öğretim elemanları bize karşı adildir/tarafsızdır.	240	1,34	,47		
Danışmanlık ve İletişim	Ders kayıtlarım sırasında danışmanım gerekli yardımı yapmaktadır.	240	1,37	,48	Ort=1,53 Std S.=.48
	Danışmanım, paylaştığım sorunlarım çözüm bulmak için gereken çabayı göstermektedir.	240	1,42	,49	
	Danışmanım bana yeterli zaman ayırmaktadır.	240	1,51	,50	
	Danışmanım bana bölümümün iş olanakları hakkında bilgi vermektedir.	240	1,65	,47	
	Danışmanım okula ilk geldiğimde okulumuz hakkında beni bilgilendirmiştir.	240	1,73	,44	
	Öğretim elemanlarına ders dışındaki saatlerde rahatça ulaşabiliriz.	240	1,52	,50	
Ölçme ve Değerlendirme	Sınav soruları başarıımızı ölçecek nitelikte hazırlanmaktadır.	240	1,48	,50	Ort =1,45 Std S.=.49
	Sınav sonuçları ile ilgili itirazlarımıza cevap alabiliriz.	240	1,44	,49	
	Sınavlar güvenli bir şekilde yapılmakta olup kopya olaylarına imkan verilmemektedir.	240	1,34	,47	
	Her sınavdan sonra sınav soruları ile ilgili değerlendirmeler yapılmaktadır.	240	1,53	,49	
	Derslerde verilen ödevler gelişmemize katkı sağlayacak niteliktedir.	240	1,46	,49	
Teknoloji ve	Derslerde daha iyi eğitim için gerekli olan teknolojiler olanaklardan yararlanılmaktadır.	240	1,30	,46	Ort= 1,32 Std S.=.47
	Derslik teknolojik ekip bakımından yeterlidir.	240	1,35	,48	

Sosyal Aktiviteler	Ders programlarımız günümüz şartlarına uygun bir şekilde güncellenmektedir.	240	1,32	,46	
	Okulumuz öğrenci topluluklarının/temsilciliğinin faaliyetlerine yeterince destek sağlamaktadır.	240	1,45	,49	Ort. =1,51 Std S.= .46
	Aldığımız teorik derslerle ilgili teknik geziler yapılmaktadır.	240	1,77	,41	
	Okulumuzda film gösterimi, tiyatro çalışması gibi isteklerimize izin verilmektedir.	240	1,56	,49	
	Okulumuz iş dünyasını tanımamız için sektörden konuşmacılar getirilmektedir.	240	1,27	,44	
Eğitim ve Öğretim	Ders içerikleri bizi çalışma hayatına hazırlamak için yeterlidir.	240	1,62	,48	Ort =1,64 Std S.= .46
	Okulumuzda okuduğumuz dersler uygulama açısından yeterlidir.	240	1,64	,48	
	Aldığımız yabancı dil eğitimi yeterlidir.	240	1,80	,40	
	Dönem başında derslerin içeriği hakkında bilgi veren bir plan verilmektedir.	240	1,52	,50	
Alt. yapı ve yard. hizmetler	Uygulamalı dersler için yeterli sayıda uygulama alanı/atölye bulunmaktadır.	240	1,66	,47	Ort= 1,45 Std S.= .47
	Ders dışı zamanlarımızı değerlendirmek için uygun yerler mevcuttur.	240	1,55	,49	
	Derslerin ısınması yeterlidir.	240	1,33	,47	
	Derslikler temizdir.	240	1,28	,45	
Fiziki Kapasite	Derslikler yeterince büyüktür	240	1,30	,46	Ort =1,27 Std S.= .44
	Dersliklerin sayısı yeterlidir.	240	1,31	,46	
	Dersliklerin aydınlatılması yeterlidir.	240	1,21	,40	

Tablo 7: Öğrencilerin Not Ortalamaları ve Genel Memnuniyetlerine İlişkin Bilgiler

Değişkenler	n	Taban Değer	Tavan Değer	Ortalama	Medyan	Mod	Standart Sapma
Not ortalamaları	240	1	3	2,18	2	2	,45
Genel memnuniyet	240	1	2	1,43	1,42	1,35	,22

Öğrenci Memnuniyet anketine katılım şekli Evet (1), Hayır (2) şeklinde oluşmaktadır. Öğrencilerin memnuniyet düzeylerine ilişkin ifadeler incelendiğinde (aritmetik ortalama) en yüksek memnuniyet düzeyinin "fiziki kapasite, öğretim elemanları ve teknoloji ve güncellik"ten sağlandığı söylenebilir. En düşük memnuniyet düzeyleri ise; eğitim ve öğretim, danışmanlık ve iletişim ve sosyal aktiviteler" boyutunda olduğu görülebilmektedir. Genel öğrenci memnuniyet düzeyi ile not ortalamaları arasındaki ilişkiye bakabilmek için taban ile tavan değer, ortalama, mod ve medyan değerleri kullanılmıştır. Öğrencilerin genel olarak memnuniyet düzeylerinin yüksek, not ortalamalarının ise 55-60 arasında orta düzeyde bir değere sahip olduğuna varılmıştır.

Tablo 8: Üniversitede aldığım derslerin kendimi yeterli hissetmem de etkisi vardır.

Değişkenler	B	Std. Error	Beta	T	Sig.
Sabit	1,798	,275		6,509	,000
S6	-,146	,052	-,187	-3,040	,003
S11	,056	,063	,061	,901	,369
S15	-,022	,072	-,023	-,361	,719
S16	,172	,068	,173	2,152	,032
S20	,338	,066	,349	4,938	,000

Bağımlı Değişken Y: S22: Kendimi alanımla alakalı yeterli hissediyorum.

Bağımsız Değişkenler XI: S6: Üniversitede aldığım İngilizce eğitiminin yeterli olduğunu düşünüyorum.

X2: S11: Temel bilgisayar bilgilerimin (windows office) yeterli olduğunu düşünüyorum.

X3: S15: Üniversitede aldığım bilişim teknolojileri dersinin yeterli olduğunu düşünüyorum.

X4: S16: Okulda almış olduğum eğitimin iş bulmam için yeterli olduğunu düşünüyorum.

X5: S20: Alanımla alakalı mesleki bilgisayar programlarını yeterli derece biliyorum.

Y: B+S22, X1: S11, X2: S15, X3: S16, X4: S20

S22: (1,789 -,187*S6)+(1,789 +,061*S11) + (1,798 -,023*S15) + (1,798 +,173*S16) + (1,798+,349*S20)

Tablo 8.'ya göre; üniversitede alınan bilgisayar ve bilişim teknolojileri dersinin öğrencilerinin kendilerini yeterli hissetmelerinde etken olduğu görülmektedir. Bu etkenin de iş bulma konusunda etkili olacağı kanısına varılmıştır. Okulda alınan eğitimin öğrencilerin kendilerini yeterli hissetmesi arasında zayıf bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 9: Yabancı dil kursuna gidilmesinde üniversite alınan İngilizce dersinin yetersizliği arasında bir ilişki vardır.

Değişkenler		S6	S13
S6	Pearson Correlation	1	-,437
	Sig. (2-tailed)		,000
S13	Pearson Correlation	-,437	1
	Sig. (2-tailed)	,000	

S6: Üniversitede aldığım İngilizce eğitiminin yeterli olduğunu düşünüyorum.

S13: Üniversite dışında ekstrasdan İngilizce kursuna gitmenin faydalı olduğuna inanıyorum

Tablo 9.'a göre yabancı dil kursuna gidilmesinde üniversitede alınan İngilizce eğitiminin arasında negatif yönlü bir ilişki vardır. Üniversite verilen İngilizce eğitimi ne kadar yetersiz ise öğrencilerin dışarıdan tekrar yabancı dil kursuna gittikleri görülmektedir. Bu da öğrenciler açısından hemen zaman kaybına hem de maddi kayıplara yol açacaktır kanısına varılmıştır.

Tablo 10: KPSS kursuna gidilmesinde özel sektörde iş bulamama düşüncesi arasında bir ilişki vardır.

Değişkenler		S6	S13
S9	Pearson Correlation	1	,185
	Sig. (2-tailed)		,004
S18	Pearson Correlation	,185	1
	Sig. (2-tailed)	,004	

S9: Özel sektörde iş bulmanın zor olduğuna inanıyorum.

S18: Özel sektörde iş bulmak zor olduğu için KPSS kursuna gitmek zorundayım.

Tablo 10.' a göre öğrencilerin özel sektörde bulamama düşünceleri ile KPSS kursuna gitmeleri arasında zayıf yönde bir ilişki vardır. Öğrencilerin bu düşüncede olmaları azda olsa onları KPSS alanına doğru yönlendirmektedir.

5.SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin üniversitede almış oldukları eğitim ve akademik not ortalamalarının öğrenilmiş çaresizlik üzerine etkisi incelenmiştir. Aynı zamanda yapılan öğrenci memnuniyeti anketinin verilerine göre öğrencilerin "eğitim ve öğretim ile danışmanlık ve iletişim" faktörlerinde memnuniyetsizlikleri belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu memnuniyetsizliklerin derslerde verilen eğitimin yetersizliğinden ortaya çıktığı kanısına varılmıştır. Öğrencilerin verdiği yanıtlara göre İngilizce eğitiminin yetersizliği onların yeni bir kursa gitmelerine neden olarak zaman ve maddi kayıplara yol açmaktadır. "Okulda almış olduğum eğitimin iş bulmam için yeterli olduğunu düşünüyorum." ifadesine katılımın düşük olması akademik ortalamalarını etkileyerek orta düzeyde (55-60) olmalarına neden olmaktadır. Verilerin sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin olumlu katılımları yüksek gözükse de kararsız kaldığı ifadelerde olumlu düşüncelerine çok yakın olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise; verilen danışmanlık hizmetin yetersiz olduğu ve öğrencilerin mezun olduktan sonra hayatlarına nasıl devam edeceklerine ve hangi uzmanlık alanını seçip bunun için nasıl hazırlanmaları gerektiğini yeterli derecede söyleyemediklerinden kaynaklandığı düşüncesine varılmıştır. Bunun etkeni olarak da öğrencilerin özel sektörlerde iş bulamayacaklarını düşünmeleri onların KPSS'ye hazırlanmaya itmektir. Çalışma hayatına geçecek öğrenciler iş ararken deneyimsizlikleri karşılıklarına bir engel olarak çıkarken ayrıca okulda almış oldukları İngilizce; bilişim programları ve mesleki programları bilmemeleri de bir dezavantaj olarak karşılıklarına çıkacağı düşüncesinin hakim olduğu belirlendi. Öğrencilerin " Kendimi alanımla ilgili yeterli hissediyorum." ifadelerine katılımları ne kadar düşük olarak

bulunmuş ise de " Mesleğimde iyi olacağımı düşünüyorum." ifadesi de bir o kadar yüksek bulunmuştur. Bu iki ifadenin birbiri ile paralellik göstermesinin sonucu Dunning-Kruger Sendromunu ortaya çıkartmaktadır. Bünyamin Akkaya'nın da dediği gibi; işinde çok iyi olacağına inanan kişilerin (yetersiz), kendisini ve yaptıklarını övmekten, her işte kendisini öne çıkarmaktan ve haddi olmayan görevlere atılmaktan rahatsız olmayarak bunu "uyanıklık" olarak bilecektir. Gerçekten bilgi sahibi olan kişiler ise; çalışma yaşamında alçakgönüllü davranarak kendilerine haksızlık edecek ve bilgilerini sergileyemedikleri için görevlerinde yükselemeyecekler ve muhtemelen üstleri tarafından "ihtiras eksikliği" ile suçlanacaklardır (blogcu).

KAYNAKÇA

Abramson L. Y., Seligman, M. P., ve Teasdale "Learned Helplessness in Human: Critique and Reformulation", Journal of Abnormal Psychology, 87(1), 1978.

bunyaminakkaya.blogcu.com/cahil-cesareti-teorisi/6003478 Erişim Tarihi: 27.02.216

Çevik, B. G., Gündoğdu, M. H. "Stres, Umutsuzluk, ve Annelerin Öğrenilmiş Çaresizliğinin Ergenlerin Öğrenilmiş Çaresizliğini Yordama Düzeyleri", Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5(43), Ankara, 2015, 21-34.

Dunning, D., Kruger, J. "Unskilled and Unaware of It: How Difficulties in Recognize One's Own Incompetence Lead to Inflated Self-Assessments", Journal of Personality and Social Psychology, 77(6), 1999, 1121.

Erdoğdu, Y. M. "Ana-Baba Tutumları İle Öğretmen Davranışlarının Çocuklarda Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyi İle İlişkileri", Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 13(3), Ankara, 2006, 98-105.

Fosco, E., Geer, J. H. "Effects Of Gaining Control Over Aversive Stimuli After Differing Amounts Of No Control", Psychological Reports, 29(3), 1971, 1153-1154.

Gül, H., Oktay, E. "Türkiye ve Dünya'da Kadınların Çalışma Hayatında Yaşadıkları Cam Tavan Algıları Üzerine Kavramsal Bir Çalışma", Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18, Konya, 2009, 421-436.

Güler, B. (2006) *Çalışma Hayatında Öğrenilmiş Çaresizlik Olgusu*. Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. (alıntılayan Güler, 2006) (aktaran Tayfur, 2011: 8)

Hovardaoğlu, S. (1986) *Bazı Bilişsel Değişikliklerin Öğrenilmiş Çaresizliği Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

<http://www.radikal.com.tr/yazarlar/guven-sak/ingilizcede-baslangic-seviyesini-bir-turlu-asamiyoruz-1177272>

İnce, İ. (2012) *İş Yaşamında Kadın ve Erkek Çalışanların Öğrenilmiş Çaresizlik Açısından Karşılaştırılması; Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği*. Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Kavak, Kubilay. 2013. "Dunning Kruger Sendromu Kıskaçında Muhafazakar Politika." Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı.

Kılıç, G. B., Oral, N. "Çocuklarda Öğrenilmiş Çaresizlik Üzerine Bir Gözden Geçirme", Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 13(2), Ankara, 2006, 76-86.

Naish, R. "A fool's game", e.learning age, 2014, 6.

Porsolt, R. D., Le Pichon, M., Jalfre, M. "Depression: A New Animal Model Sensitive To Antidepressant Treatment", Nature, 266, 1977, 730-732.

Seligman, M. E., Maier, S. F. "Failure To Escape Traumatic Shock", Journal of Experimental Psychology, 74(1), Amerika, 1967, 1-9.

Tayfur, Ö. (2011) *Çalışma Hayatında Öğrenilmiş Çaresizlik ve Tükenmişliğin Nedenleri ve Sonuçları Üzerine Bir Çalışma*. Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yarapsanlı, B. (2011) *Çocuklarda Depresyon Belirtilerinin Yordanmasında Yaşanmış Olumsuz Olaylar, Algılanan Anne-Baba Tutumu, Öğrenilmiş Çaresizlik ve Umutsuzluğun Rolü*. Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

www.yetenekyonetimi.co/2014/04/dunning-kruger-sendromu-nedir.html Erişim Tarihi: 25.02.2016